

عنوان مقاله:

بررسی و تحلیل تطبیقی ساختار صرف و نحوی در قصاید ناصر خسرو و سنایی با تکیه بر وجه غالب با تمرکز بر یک قصیده معروف از هر شاعر

محل انتشار:

متن شناسی ادب فارسی، دوره 12، شماره 2 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

محمد رضا ایروانی - استادیار زبان و ادبیات فارسی، گروه دروس عمومی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران

حمید عبداللهیان - دانشیار زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اراک، اراک، ایران

خلاصه مقاله:

تحلیل ساختار صرف و نحو متون نظم و نثر با بررسی آماری آسان تر می شود. این بررسی نشان می دهد دو شاعر برای بیان مقصود خود از چه شگردهای آشنایی زدایی در ساختار صرف و نحوی اشعارشان استفاده کرده اند. ناصر خسرو و سنایی از قصیده سرایان برجسته ادب فارسی اند. بررسی ساختار صرف و نحوی دو قصیده که در بحر هزج سروده شده، بیانگر بسامد بیشتر وجه خبری، انواع صفات، حروف ربط هم پایه ساز و جملات ساده در اشعار ناصر خسرو است؛ در حالی که میزان جابه جایی افعال، حروف اضافه و حروف ربط وابسته ساز بسامد بیشتری در شعر سنایی دارد که به فنی تر شدن زبان شعر سنایی انجامیده است. بررسی آرایش واژگانی اشعار نشان می دهد شعر ناصر خسرو به حالت بی نشان و معیار نزدیک تر است. بسامد بیشتر واژگان مرتبط با موضوع «خرد» در شعر ناصر خسرو و فراوانی بیشتر واژگان مرتبط با مضمون «عشق» در شعر سنایی تا حد بسیاری با وجه غالب اشعار هر شاعر ارتباط دارد. این پژوهش، با تمرکز بر یک قصیده از سنایی و ناصر خسرو، نشان می دهد وجه غالب رابطه مستقیم و معناداری در شکل دهی به ساختار صرف و نحوی و آرایش واژگانی قصاید داشته است؛ به گونه ای که یکی از دلایل تغییر محسوس ساختار صرف و نحوی اشعار ناصر خسرو با اشعار سنایی تغییر وجه غالب در اشعار هر شاعر است که سبب تشخیص سبکی در شعر این دو شاعر شده است. این پژوهش الگویی برای بررسی ویژگی های زبانی و ادبی شاعران به دست می دهد که نتایج شایان ذکر و مستندی را می تواند ارائه کند.

کلمات کلیدی:

قصاید ناصر خسرو، قصاید سنایی، ساختار صرف و نحو، وجه غالب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1183040>

